HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

סנאי היא. לתיכא דנפקא ליה מילה מזמנה מק"ו כרכא וכי מתא קרא לגלא מזמנה ותיכא דלא נפקא ליה בק"ו ומיצטריך למילה מזמנה כרכ דפקרא ומגלא מזמנה מתיא מדמיניא: **נרכי יהודה.** רבי יהמיה דמצריך קרא לתיכא כרכי יהודה מפנילא ליה: **מודה ר' שמעון** לא עבדי: **סברה.** נתן טה לעשיו וקבל ממנו: ס"ג **נעשום עושה אתה נסיב שעל רגלו וכמוו שעל גבי לפיפו.** ומיגו לריך להזהר מ) מלאמות סיב שקושר מנעלו ברגלו ומלינה מטמוי על כתיפו: **ואם עברה.** סהברת בכך עברה ומיגו מוסם לה. להכי כתיב לעשות שמומר לעשות מלאכתו: **ואביי אמיא ר' שמעון.** מעיקרא מקמי דסברה להי בשר מלי עביד ליה: **נאומר נקון.** גדול שהוא בר עונשין ואומר למוסל לקוץ בהרתו בכוונה ליטהר: **קטן.** ללא ידע לכווני מלי מיכל למימר ועל כרחיך במרוייטו כתיב בשר כדאמרי' לעיל ובשר לכתיב בשר קטן ביום השמיני ל"ל: **נאומר אבי הבן נקון.** דממהרון לטהרו והוא מוזהר ללא ליעבד בידים ובמתכוין: **ואי אימא אחר.** שליטו מוסם לטהרו ליעבד אחר ולא ליקו אל להמס. ותע"ג דדייק קרא שהרי אחם יכול לקייס עשה ללא עקירת ללו ל' שמעון דהא אחר לא מיכון ולא עבר ואמר ריש לקיש כו' ורבינו למלי אחת: **שאין תלמוד לומר עד בקר.** מנייהו והטותר ממנו עד בקר דמלי למכתב והטותר בהם שהרפו מ) ללא מהריפה מלי ובלי קאמר והטותר ממנו זמן שהמלריכו לך להיטיו בקר דשמין כשיבא בקר שני שהוא חולו של מועד מהרפו אחר בי"ט ללא. תלמוד מידי דמול לא עבדינן בי"ט ופסא קרבן ס"ל בניסן הוא שהוא חול ומילה שלא בזמנה נמי מידי דחול הוא דבשבת זו לא היה שמות: **ולא עולת חול בי"ט.** תברי תמיד של ע"ט אין קרבין בי"ט ומילה שלא בזמנה נמי בעולת חול בי"ט דמי: **דחמיא בק"ו.** שהמדה ומה לרעת שדוחה עבודה מילה שלא בזמנה דוחה אותה דלמתיגן לעיל מ) שבת שהמדיח מפני עבודה אינו דין שמילה שלא בזמנה דוחה אותה לחכי אימא לך שמילה שלא בזמנה דוחה את השבת ואת יום הכפורים לבדו: **ואין עשה.** דמילה דוחה לא מעשה ועשה שלא בזמנה דוחה אותה לפילו בשבת מ): **גבי פסח.** כל מלאכה שהפשר לה לעשות מע"ש כגון הבאת מעות לתמוס וחמיכת יבלמו: **וגריכא.** למימר בתרוייטו הלכה כר"ע דמכשירין לא דמו: מילה בזמנה ליכא כרת ולקטן לא בר עונשין הוא ולאוהה לא מיתייב עליה כרת: **מתני' מוהלין.** אוחז את העור המכסה רוש הגיד: **ומוללין.** את הסד ולהף על גב להיא עטיית שמוכה שלין הסד ניתק מחיבורו ללא על ידי מ) המילה: **חיספלנים.** מחבושת: **נועם בציניו.** כמה להפשר לשויי מצינין: **לא טרף יין ושמן.** כך היו רגילין והיא רפואה שמערבין וטורפין יין ושמן יחד כדרך שטורפין ביצים בקערה: **תנן.** בעין יש לחוק היו עושין ומלביסים את רוש הגיד עד שעטרה וקושרים שם כדי שלא יחזור העור לכסות את הגיד: **לא הפקין.** לא הזמין: **כורך על ידו.** דרך מלבוש לשמותו מדרך הוצאה בחול:

גמ' **תנאי היא דתניא** מ) בשר ואף על פי שיש שם בהרת ימול דברי רבי יאשיה רבי יונתן אומר אינו צריך שבת חמורה דוחה צרעת לא כ"ש: אמר מר בשר אע"פ שיש שם בהרת ימול דברי רבי יאשיה מ) **הא** למה לי קרא דבר שאין מתכוין הוא ודבר שאין מתכוין מותר אמר אביי לא נצרכא אלא לרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור רבא אמר אפילו תימא ר"ש מודה ר"ש בספיק רישיה ולא ימות ואביי לית ליה האי סברא **והא** ג) **אביי ורבא דאמרי תרוייהו** מודה רבי שמעון בספיק רישיה ולא ימות בתר דשמעה מרבא סברה איכא דמתני להא **דאביי ורבא אהא** ב) **השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות** ג) **לעשות אי אתה עושה** א**אבל** (ו) עושה אתה בסיס שעל גבי רגלו ובמוטו שעל גבי כתיפו ואם עברה עברה והא למה לי קרא דבר שאין מתכוין הוא ודבר שאין מתכוין מותר אמר אביי לא נצרכא אלא לרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור ורבא אמר אפילו תימא רבי שמעון ומודה רבי שמעון בספיק רישיה ולא ימות ואביי לית ליה האי סברא והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר' שמעון בספיק רישיה ולא ימות לבתר דשמעיה מרבא סברה ואביי אלימא דרבי שמעון האי בשר מאי עביד ליה אמר רב עמרם באומר לקוץ בהרתו הוא מתכוין תינח גדול קטן מאי איכא למימר אמר רב משרשיא באומר אבי הבן לקוץ בהרת דבנו הוא קא מתכוין ואי איכא אחר ליעביד אחר ז) דאמר ר"ש בן לקיש ב כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה דליכא אחר: אמר מר יום טוב אינה דוחה אלא בזמנה בלבד מנא הני מילי ס) אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר קרא ג לא תותירו ממנו ו) עד בקר שאין ת"ל עד בקר מה ת"ל עד בקר בא הכתוב ליתן לו בקר שני לשריפתו אביי אמר אמר קרא ד עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול בי"ט רבא אמר אמר קרא ה הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא מק"ו רב אשי אמר ו שבתון עשה הוא והוה ליה י"ט עשה ול"ת ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה: כלל אמר ר"ע וכו': ז) אמר רב יהודה אמר רב הלכה כר"ע ותנן נמי גבי פסח כי האי גוונא ח) כלל אמר ר"ע כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת ואמר רב יהודה אמר רב הלכה כר"ע וצריכא דאי אשמעינן גבי מילה התם הוא דמכשירין ט) אפשר לעשות מאתמול לא דחו שבת לדליכא כרת אבל פסח דאיכא כרת אימא לידחו שבת ואי אשמעינן גבי פסח משום דלא נכרתו עליה י"ג בריתות אבל מילה דנכרתו עליה י"ג בריתות אימא לידחו שבת צריכא: **מתני'** יעושין כל צרכי מילה [בשבת] מוהלין ופורעין ומוצצין ונותנין עליה אספלנית וכמון **ה**אם לא שחק מע"ש ו)לועם בשיניו ונותן אם לא טרף יין ושמן מע"ש יתן זה בעצמו וזה בעצמו ואין עושין לה חלוק לכתחילה אבל כורך עליה סמרטוט אם לא התקין מע"ש כורך על אצבעו ומביא ואפי' מחצר אחרת:

גמ'

ואביי אליבא דר' שמעון. ולרבי יוסנן לא מיבעיא ליה דמוקי ליה בינוני ולמאני נמי דאמר לעיל בדינוני אמי מצינית מי לממיר דסבר כ' יוסנן מילמא דאמי בק"ו מכא ומכא לה קרא: **באומר** לקוץ בהרתו הוא מתכוין. ות"ת סם כן אמאי קאמר אמיי לה נצרכא אלא לרבי יהודה הא לר"ש נמי אינו מכוין כדאמר מעמון מלא נפקא ליה בק"ו ומיבעיא ליה לרבי יהודה הא לגופיה נמי מיבעיא ליה דאמר ר"ש מודה בספיק רישיה ולא ימות ואביי לית ליה האי סברא והא ג) **אביי ורבא דאמרי תרוייהו** מודה רבי שמעון בספיק רישיה ולא ימות בתר דשמעה מרבא סברה איכא דמתני להא **דאביי ורבא אהא** ב) **השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות** ג) **לעשות אי אתה עושה** א**אבל** (ו) עושה אתה בסיס שעל גבי רגלו ובמוטו שעל גבי כתיפו ואם עברה עברה והא למה לי קרא דבר שאין מתכוין הוא ודבר שאין מתכוין מותר אמר אביי לא נצרכא אלא לרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור ורבא אמר אפילו תימא רבי שמעון ומודה רבי שמעון בספיק רישיה ולא ימות ואביי לית ליה האי סברא והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר' שמעון בספיק רישיה ולא ימות לבתר דשמעיה מרבא סברה ואביי אלימא דרבי שמעון האי בשר מאי עביד ליה אמר רב עמרם באומר לקוץ בהרתו הוא מתכוין תינח גדול קטן מאי איכא למימר אמר רב משרשיא באומר אבי הבן לקוץ בהרת דבנו הוא קא מתכוין ואי איכא אחר ליעביד אחר ז) דאמר ר"ש בן לקיש ב כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה דליכא אחר: אמר מר יום טוב אינה דוחה אלא בזמנה בלבד מנא הני מילי ס) אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר קרא ג לא תותירו ממנו ו) עד בקר שאין ת"ל עד בקר מה ת"ל עד בקר בא הכתוב ליתן לו בקר שני לשריפתו אביי אמר אמר קרא ד עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול בי"ט רבא אמר אמר קרא ה הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא מק"ו רב אשי אמר ו שבתון עשה הוא והוה ליה י"ט עשה ול"ת ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה: כלל אמר ר"ע וכו': ז) אמר רב יהודה אמר רב הלכה כר"ע ותנן נמי גבי פסח כי האי גוונא ח) כלל אמר ר"ע כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת ואמר רב יהודה אמר רב הלכה כר"ע וצריכא דאי אשמעינן גבי מילה התם הוא דמכשירין ט) אפשר לעשות מאתמול לא דחו שבת דליכא כרת אבל פסח דאיכא כרת אימא לידחו שבת ואי אשמעינן גבי פסח משום דלא נכרתו עליה י"ג בריתות אבל מילה דנכרתו עליה י"ג בריתות אימא לידחו שבת צריכא: **מתני'** יעושין כל צרכי מילה [בשבת] מוהלין ופורעין ומוצצין ונותנין עליה אספלנית וכמון **ה**אם לא שחק מע"ש ו)לועם בשיניו ונותן אם לא טרף יין ושמן מע"ש יתן זה בעצמו וזה בעצמו ואין עושין לה חלוק לכתחילה אבל כורך עליה סמרטוט אם לא התקין מע"ש כורך על אצבעו ומביא ואפי' מחצר אחרת:

גמ'

תורה אור השלם

1 וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יָמוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ: ויקרא יב ג

2 הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע הַצָּרַעַת לִשְׁמֹר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יורו אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת:

דברים כד ח

3 וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ: שמות יב י

4 עֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: במדבר כח י

5 וּבְיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת לֹא תַעֲשׂוּ בָהֶם אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם: שמות יב טז

6 דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ:

ויקרא כג כד

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר אתה עושה אותו בשבת: (ב) שם דאפשר לעשות: (ג) רש"י ד"ה שאין מ"ל וכו' נמי מצרכו אלמא דאשריפה לא: (ד) ד"ה למימר וכו' כלאמרי לעיל י"ט שנדמית: (ה) ד"ה ומוללין וכו' אלא ע"י (תוספות) תוי"ט וע"ש ס"א חבורה: (ו) תוס' ד"ה עושין וכו' קמני לה בשלהי:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שאין ת"ל ובו' ר"ד בניסן הוא שהוא חול. עיין בטורי אבן בסוגיא בסנהי מלוקיס דף מז ע"א ד"ה לף כאן:

רבינו חננאל

שהוא בן שמונה ימים שכתב בהם בשר, מילה דוחה את ערלתם. אבל בינוני שאינו לא גדול בן עונשין, ולא קטן בן שמונת ימים, אלא בינוני שהוא מבן שמונה ימים ולמעלה הן חסר והן יתר עד שיגיע להתחייב בעונשים, מנ"ל שמילתו דוחה צרעת. ופירק אביי ואמר אתיא מביניא, כלומר משניהם מן הגדול ומן הקטן, ודברי פשוטין הן. ודברי רבא ורב ספרא פשוטין הן. אמר רב אשי היכא אמרינן דאתי עשה דחי לא תעשה כגון מילה בצרעת. כלומר אם יש צרעת בעורלה בתחתיכת הערלה והצרעת עליה נתקיימה המילה שפיר, וכן כלאים בציצית. אבל זה שאמר ויקרע בהרתו ויעבור חתיכת הצרעת להכשיר הכהן לעבוד עבודה אינה דומה לאילו, שיתכן שיחתוך הצרעת מעליו והוא לא יעשה עבודה, והנה נעקרה אזהרתו שלא לחתוך הצרעת שהוא לאו כמו שפירשנו למעלה, ולא נתקיימה עבודתו שהוא עשה. נגעים שהוזהרו שפוסלין בכהנים מפורש בבכורות פ"ג (מ"ה), דתנן הכושי והגיחור והלוזן והנכה והחרש והשוטה והשכור ובעלי נגעים שהוזהרו פוסלין באדם וכשרין בבהמה כו'. פירוש כל זמן שיש בכהן נגעים שהוזהרו פסול לעבודה, חתכו טהר מיד ואין צריך טבילה. מודה ר' שמעון בספיק רישיה ולא ימות. פי' כי ר' שמעון מודה בדבר שהוא ברור, כגון אדם שחותך ראש אדם ואומר שאין כוונתו להמיתו אלא להוציא (אם) [דם] ממנו, שאין שומעין לו אלא דנין אותו דין כל הורג נפש. כך כל דבר שמתברר (מעשין) [לאותה מלאכה, אין אומרין שלא היתה כוונתו לכך, וכה"ג אפילו ר' שמעון מודה. ואביי אליבא דר' שמעון קודם שישמע מרבא מודה ר' שמעון בספיק רישיה ולא ימות דהוה מוקים ליה כר' יהודה ולא כר' שמעון, הוה אמר דר"ש פליג נמי בהא, דסבר ר' שמעון חתיכות הערלה והצרעת עליה דבר שאין מתכוון אליו, שאין כוונתו לחתוך הצרעת אלא למול בנו, וכי האי לר' שמעון שרי ולא צריך קרא למשריה. אם כן אביי אליבא דר' שמעון האי בשר עורלתו מאי עביד ליה. אמר רב משרשיא באומר לקרץ בהרתו הוא מתכוין, כלומר בדבר מוכיח שמתכוין לקרץ בהרתו בא הכתוב להתיר. ואפשיטן תינח גדול, פי' שיש בו דעת, יש לומר כן מתכוין לקרץ בהרתו, קטן שאין בו דעת למה כתוב בו בשר להתיר חתיכת צרעת במילה. ואמרינן קטן נמי מתכוין אביו בזה במולו לבנו לחתוך בהרת בנו. ואמרינן בעת שיש בהרת בערלת הקטן יומל אחר זולתו אבי הבן, שהאחר אין מתכוין לחתוך הבהרת, ודבר שאין מתכוין לר' שמעון שרי ולא הוה צריך קרא למישריה, דאמר רבי שמעון בן לקיש כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה, פירוש כגון זה שאין צריך שבת חמורה דוחה צרעת לא כ"ש: אמר מר בשר אע"פ שיש שם בהרת ימול דברי רבי יאשיה רבי יונתן אומר אינו צריך שבת חמורה דוחה צרעת לא כ"ש: אמר מר בשר אע"פ שיש שם בהרת ימול דברי רבי יאשיה מ) הא למה לי קרא דבר שאין מתכוין הוא ודבר שאין מתכוין מותר אמר אביי לא נצרכא אלא לרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור רבא אמר אפילו תימא ר"ש מודה ר"ש בספיק רישיה ולא ימות ואביי לית ליה האי סברא והא ג) אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בספיק רישיה ולא ימות בתר דשמעה מרבא סברה איכא דמתני להא דאביי ורבא אהא ב) השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות ג) לעשות אי אתה עושה א**אבל** (ו) עושה אתה בסיס שעל גבי רגלו ובמוטו שעל גבי כתיפו ואם עברה עברה והא למה לי קרא דבר שאין מתכוין הוא ודבר שאין מתכוין מותר אמר אביי לא נצרכא אלא לרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור ורבא אמר אפילו תימא רבי שמעון ומודה רבי שמעון בספיק רישיה ולא ימות ואביי לית ליה האי סברא והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר' שמעון בספיק רישיה ולא ימות לבתר דשמעיה מרבא סברה ואביי אלימא דרבי שמעון האי בשר מאי עביד ליה אמר רב עמרם באומר לקוץ בהרתו הוא מתכוין תינח גדול קטן מאי איכא למימר אמר רב משרשיא באומר אבי הבן לקוץ בהרת דבנו הוא קא מתכוין ואי איכא אחר ליעביד אחר ז) דאמר ר"ש בן לקיש ב כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה דליכא אחר: אמר מר יום טוב אינה דוחה אלא בזמנה בלבד מנא הני מילי ס) אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר קרא ג לא תותירו ממנו ו) עד בקר שאין ת"ל עד בקר מה ת"ל עד בקר בא הכתוב ליתן לו בקר שני לשריפתו אביי אמר אמר קרא ד עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול בי"ט רבא אמר אמר קרא ה הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתיא מק"ו רב אשי אמר ו שבתון עשה הוא והוה ליה י"ט עשה ול"ת ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה: כלל אמר ר"ע וכו': ז) אמר רב יהודה אמר רב הלכה כר"ע ותנן נמי גבי פסח כי האי גוונא ח) כלל אמר ר"ע כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת ואמר רב יהודה אמר רב הלכה כר"ע וצריכא דאי אשמעינן גבי מילה התם הוא דמכשירין ט) אפשר לעשות מאתמול לא דחו שבת דליכא כרת אבל פסח דאיכא כרת אימא לידחו שבת ואי אשמעינן גבי פסח משום דלא נכרתו עליה י"ג בריתות אבל מילה דנכרתו עליה י"ג בריתות אימא לידחו שבת צריכא: **מתני'** יעושין כל צרכי מילה [בשבת] מוהלין ופורעין ומוצצין ונותנין עליה אספלנית וכמון **ה**אם לא שחק מע"ש ו)לועם בשיניו ונותן אם לא טרף יין ושמן מע"ש יתן זה בעצמו וזה בעצמו ואין עושין לה חלוק לכתחילה אבל כורך עליה סמרטוט אם לא התקין מע"ש כורך על אצבעו ומביא ואפי' מחצר אחרת:

גמ'

ודחי (ויקרא יח) ואשה אל אחותה לא תקח שענש נה הכתוב כרת. ובזה אמרה המשנה ט"ו נשים פוטרות צרותיהן וכו'. ואמרו בתלמוד (יבמות דף ח) בסוף הדבר רבא אמר ערוה קרא דאין עשה דוחה את לא תעשה שיש בו כרת. וכמו כן אם יהיה לא תעשה שאין בו כרת אבל נוסף עליו עשה שנמצא באותה מצוה עשה ולא תעשה אי לנו נמי לדחותה במצות עשה, לפי שיצאת מן כלל לאו גזירה מפני הציווי שנתוסף עליה. ואפילו שתי מצות עשה שהן זו בנגד זו ואין אחת מכרעת מחברתה אין לנו לדחות אחת מהן מפני האחרת, כמו שנאמר בתלמוד בפרק תמיד נשחט (פסחים דף נט) בשלמא לתנא קמא יבא עשה דפסח שיש בה כרת ויידחה עשה דהשלמה שאין בו כרת, אלא לר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא מכדי האי עשה והאי עשה מאי אולמיה דהאי עשה מהאי עשה. וכל שכן אם יהיה עשה ולא תעשה, שמן הדין לקיים אותם יותר מלקיים העשה בלבד שכנגדם, אלא אם יהיה דבר מיוחד שייחדה הכתוב אם החכמים שנעשה כמו שהוא מפורש. ואנו מזכירים עיקר שתקיש לו כל מה שתמצא מזה הענין ונאמר, אמר הקב"ה ביום אחד לחודש השביעי שהוא יום ראש השנה (ויקרא כג) יהיה לכם שבתון, זה מקרא מלא בציווי השביתה. ואמר עוד מלאכת עבודה לא תעשו, והזהיר בו מלעשות מלאכות מיוחדות. נמצא עלינו בקיודש היום עצמו עשה ולא תעשה. עוד צינו בו לתקוע בשופר שנאמר (במדבר כט) יום תרועה יהיה לכם. ובעת שלא תיקענו השופר מערב יום טוב והזדרכנו ביום טוב עצמו לתקוע בשופר לקיים המצוה, ואי אפשר להיות דבר זה אלא עד שנתחוך השופר ונתקן אותו ונחלל קדושת היום, ראוי לנו שנניח מצות שופר שהיא עשה ולא נחלל היום שיש בחיוב קידושו עשה ולא תעשה, שאי אפשר שיבא עשה בלבד וידחה עשה ולא תעשה יחדיו. וכגון זה מילה שלא בזמנה, והוא מי שנתאחר לאחר יום ח' מחמת חולי שאיירע לתינוק או מפני הספק כמו שנינו (לקמן דף קכז) בין השמשות ערב שבת נימול לי', יום טוב אחר שבת נמול לי"א. וכשתהיה מילה שלא בזמנה אינה מותרת ביום טוב, כי יום טוב יש בו עשה ולא תעשה, ולא

מוסף רש"י

בשר ואף על פי שיש שם בהרת ימול. דתמי למכתב ימול עלמו ומכתב בשר, לרבות בשר האמור בנגעים (ויקרא יג) אדם כי יהיה בעור בשרו (יומא לד:).

מודה ר"ש בספיק רישיה ולא ימות. נאומר מתוך כך בהמה זו בשבת ומיגו דלא מפקר שבת אמות, דמיון לאי מפקר שבת ממות כמתכוין תמיב ליה, וכי ממיגיו דבר שאין מתכוין מחיב, כגון היכי דמפקר ליה בלא מיגו, דיטור, כגון גורר אדם מטה בשבת ומפקל ובלבד שלא יתכוין לעשות מהרץ, ומע"ג דמיכוין למיחם דילמא עביד מהרץ, היון דלא מפקין לכי אפקר לגרירה בלא מהרץ, כי עביד נמי מהרץ לכוי מלאכה גמורה לא מיחייב, אבל היכי דזדעי עביד מודע (שבת לג:). **אם אתה יכול לקיים שניהם.** כגון גדילים מעשה לך לא מלבש שעטנז, ולמלוים של צמר ניצים של פשתן ולטלית של פשתן ניצים של צמר (נזיר נח. וכעי"ז שבועות ג:). **ואם לאו.** אם אי אתה יכול לקיים את שניהם, כגון מילה בצרעת (נזיר שם). **ליתן לו בקר שני לשריפתו.** דהיינו ט"ו, דהכי משמע קרא ולא מותירו ממנו עד בקר, דהיינו עד בקר של ט"ו, ולא נוסר ממנו עד לאיזך בקר בשם מהרפו, דהיינו יום ט"ו שהוא חולו של מועד (תמורה ד: וכעי"ז לעיל כד:). **ולא עולת חול ביו"ט.** כגון שבבי תמיד של ערב יו"ט שלא הוקטרו מבעוד יום אין מעלין אותן משבא לכאן (לעיל כד:). **הוא לבדו.** קלאי יתירי ניתנו, דמלי למכתב לך אבר יאכל לכל נפש יעשה לכם (שם). **ולא מכשירין.** מבשירי מאוכל, כגון לעשות שפוד וסכין ותנור וכיוצא (שם) היכולין לישמות מבעוד יום (פסחים פג:). **ולא מילה שלא בזמנה דאתיא בק"ו.** לאי לא ממעט קרא לאי בק"ו לגמות ואמי קרא ומיעטה, דהיון דשלא בזמנה דחיא, כגון גר שנתגייר וקטן שנתגם מניו ועבר ומת, נאמרה בהן תנאי עליה ר"ג בריתות. מילה ר"ג בריתות, בניתות נאמרה בה בתורה פרשה שנתמרה לתכריסם (שם).

רב נסים גאון

שאינה אסורה אלא משום אשת אח בלבד, אבל באחות אשתו שהיא אשת אחיו ודומה לה מן ט"ו נשים המנויין במשנה, לא נאמר בהן תנאי להתיר הייבום. ואילו נשאו ראובן ושמעון שתי אחיות ומת ראובן ובן אין לו, אין לאשתו על שמעון לא חליצה ולא ייבום ולא אתי עשה דאמר רחמנא ייבמה יבא עליה

ר' א מיי' פ"י מהלכות עומקת לרעות הלכה ג סמג לאוין שסב:

יא ב מיי' פ"ג מהלכות ניזיר הלכה ו:

יב ג מיי' פ"ל מהלכות קרבן פסח הלכה יח סמג עשין רנב:

יג ד מיי' פ"ג מהלכות מילה ה"ג ו סמג עשין כח טוש"ע יו"ד סי' שלא סעיף ה טוש"ע יו"ד סי' רסו סעיף ג:

יד ה מיי' שם הל' ז סמג שם וטוש"ע יו"ד סי' שלא סעיף ז וטוש"ע יו"ד שם סעיף ג: